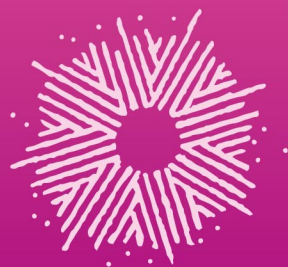

Světlo géniů

KVĚTOSLAV
MINAŘÍK

Světlo géniů

Vydavatelská řada PŘÍMÁ STEZKA
Svazek 4

CANOPUS

KVĚTOSLAV MINAŘÍK

Světlo géniů

CANOPUS
Praha 2025

© Květoslav Minařík – heirs, 1974, 2025

© CANOPUS, 2025

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována nebo rozšiřována bez písemného souhlasu majitele autorských práv.

Dále je bez písemného souhlasu majitele autorských práv zakázáno automatické vytěžování textů a jiných dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU.

ISBN: 978-80-7708-002-6 (formát pdf)

OBSAH

PŘEDMLUVA	7
------------------------	----------

KAPITOLA I

POJEM MYSTIKA	13
----------------------------	-----------

KAPITOLA II

KARMA	43
--------------------	-----------

O karmě obecně.....	43
Působení karmy	49
Samočinná karma	56
Shrnutí	58

KAPITOLA III

MRAVNÍ PŘEDPOKLADY MYSTICKÉHO VÝVOJE	63
---	-----------

Působení mravních kvalit na duchovní vývoj	63
Mravní základna mystiky a jógy	66
Rozum v mystice	69
Ctnosti	73
Mravnost	75
Oddanost	77

KAPITOLA IV

SOUSTŘEDĚNÍ	83
--------------------------	-----------

Soustředění v józe a v mystice	83
Co je soustředění?	93
Místní soustředění	95
Chodidla (soustředění na tvar, s představou, bezpředmětné)	96
Střed lýtek	99
Kolena	100
Nejspodnější část trupu	101

Pupeční oblast	103
Srdeční centrum	105
Krční centrum	109
Čelní centrum	110
Obrácený postup	112
Shrnutí	115

KAPITOLA V

SOUSTŘEDĚNÍ S KVALITAMI 117

Soustředění s dechem	118
Druhé cvičení s dechem	119
Slučování sansárových a nirvánských prvků vlastního bytí	120
Spojování prány s apánou	122
Potlačování živočišných komplexů, aby nemohly působit na mysl	124
Rozněcování centrálního ohně	126
Výměna duševních kvalit vzýváním a manipulačním soustřeďováním	127
Jóga proměny	131
Poznání povahy vědomí	132
Cvičení oddanosti	136
Shrnutí	139

KAPITOLA VI

MYSTICKÉ STAVY 143

Zákonitosti vzniku a projevů mystických stavů	143
Stigmata	155
Vnitřní hlas	157
Mystická svatba	163
Práh smrti	166
Strážce prahu	169

KAPITOLA VII

PROČ BÝT JOGÍNEM 173

SLOVNÍČEK POJMŮ 183

REJSTŘÍK..... 231

PŘEDMLUVA

V následujících statích popisuji cestu, jak dospět k poznání sebe sama pomocí psychických postojů a metod. Tuto knihu lze tedy považovat za učebnici mystiky. Věda dosud nemá takové přístroje, jejichž pomocí by lidem odhalila objektivní zákonitost vládoucí psychické přirozenosti a vyhodnotila všechny procesy odehrávající se na psychické úrovni. Proto se při formulaci poznatků uvedených v dalších statích střetávám s obtížemi, i když svou nauku buduji na správném psychologickém základu. Jsem si vědom toho, že poznávat sebe sama znamená objektivně zkoumat a hodnotit všechny děje v bytosti samotného pozorovatele, avšak musím setrvat na přechodu od nauky k vědě. Jinak by toto dílo pozbylo smyslu. Na cestě poznávání sebe sama v nejširším smyslu toho slova totiž vůbec nejde o dokazování zákonitosti dějového mechanismu, který souvisí s organickou soustavou bytostí. Cesta poznávání sebe sama vede k tomu, aby člověk poznal, z čeho vychází uplatňování mravních hodnot, a přímé následky uplatňování těchto hodnot v kvalitě svého prožívání. Proto jsem se nemohl vyhnout tomu, abych vytvořil dílo zdánlivě okultní. Jako okultní se však může jevit, jen pokud čtenář nepochopí, že ho uvádí na cestu psychologického a fyziologického rozboru jeho vlastní bytnosti, resp. bytosti.

Mnoho vědců vychází z životního názoru, že všechno životní dění je pouhá mechanika. Kdybych chtěl podle jejich vzoru vytvořit dílo ryze vědecké, musel bych jen řadit vedle sebe laboratorní fakta prokázaná v bytostném dějovém mechanismu. Nakonec bych se musel ztratit v začarovaném kruhu odkazů na vzájemné vztahy dějů spontánně vystupujících a zdánlivě kvalitativně odlišných, ale přece jen organických. Musel bych pak také přijmout mechanistický životní názor a tím jen podporovat ty, kdo již díky tomuto názoru putují po cestě vedoucí k mravnímu úpadku a k mravnímu znehodnocení lidské

přirozenosti. Já však toužím ukázat cestu těm, kdo hledají na cestách prožívání v sobě samých a postoupili už tak daleko, že začínají chápat význam psychických projevů jako činitelů, které tak mocně ovlivňují pocity lidí. Význam pocíťování je v tom, že se jím vlastně utvářejí životní a mravní názory každého člověka; tyto názory zase vytvářejí životní podmínky pro společenské soužití. Ti, kdo tomu porozuměli, snadno pochopí, že jejich touha po lepších životních podmínkách je splnitelná. Podmínkou je, aby pomocí své vůle čelili psychickým stavům, které se jich zmocňují, když tuto vůli nepoužívají a zůstávají ke svým psychickým stavům pasivní.

A tu je samozřejmé, že se musím odchýlit od pochybné cesty okultistů, kteří postrádají schopnost hlubokého postřehu a často vidí něco okultního a nadsmyslového v docela přirozených pochodech. Kdo si zachová postoj pocíťově neovlivnitelného pozorovatele všech stavů a proměn, jež se chtějí zmocnit jeho vědomí a mysli, když procházejí jeho nitrem, nemusí v nich opravdu nacházet nic okultního.

Proto nevyhovím těm, kdo by v tomto díle chtěli hledat fantastickou tajuplnost a přísliby pochybné mystiky a jógy. Nebudu podporovat různé nedomyšlené teorie, vydávané za fakta okultní, mystická, nebo dokonce za fakta jógické praxe. Nesmyslné teorie blouznivých snůků bohužel postavily psychologicky nezávadné mystické a jógické nauky do tak špatného světla, že seriózní vědec nad nimi mávne rukou. Tak jedno zlo podporuje druhé. Jen málokdo pochopí, že vina není v nauce, ale v těch, kdo prohlašují, že ji znají nebo že ji uskutečnili. Jak jóga, tak i mystika se staly doménou lidí, kteří si na základě přecitlivělosti libují v „tajemstvích“, která napomáhají k dalšímu rozvoji jejich fantastických domněnek a vizí. Pak vytvářejí nesmyslné teorie o vnitřním životě a své fantazie a vize prohlašují za různé stupně cesty k realizaci Boha v člověku. Takoví lidé rozumnému člověku snadno dokážou, že i božský svět je spíš světem fantazie než světem, v němž může průměrně pocíťující a vnímající bytost reálně žít.

Nechme však stranou všechny jevy, které ukazují mystiku i jógu v nesprávném světle. Nemáme přístroje, jejichž pomocí bychom mohli vniknout až do základu vlastní bytosti, kde můžeme najít odpovědi na naše otázky o pravých příčinách neutěšeného života na zemi.

Uvěřme, že když mystická nauka ukazuje člověku cestu k poznání pravých příčin utrpení a k jeho odstranění pomocí psychických postojů a orientace, nejsou to samé absolutní lži. Tam, kde nauka staví na psychologických faktech, stává se spíš vědou, protože se neopírá o nekritickou víru zbožných vyznavačů nepochopitelných idejí. Používání málo obvyklých prostředků v nauce není útokem na člověka, aby začal věřit; je to jen trochu neobvyklý postup. Teprve potom pro nás může záměrné využívání psychických postojů k mentálnímu a vědomému pronikání do bytosti a všech procesů, jež se v ní odehrávají, znamenat spíš empirii než bravurní odvahu, která by po různých dobrodružstvích mohla skončit šílenstvím.

Pokud mystickou nebo jógickou nauku pochopíme v jejím původním smyslu, bude nám skutečně ukazovat cestu k sebepoznání prostřednictvím psychologických faktů. To by bylo velmi snadno pochopitelné, kdyby bylo obecně známé, že soustředění ve smyslu usebrání vědomí až k jednobodovosti je cestou k vědění a že roztržštěná pozornost naopak způsobuje, že se vědění a poznání nemůže dostavit. Mnozí však v obavě před tlaky vyvolávanými soustřeďováním dospěli k bludnému přesvědčení, že už i pouhý pokus usměrnit pozornost způsobí v člověku nadlouho jakousi organickou revoluci, které bude muset čelit právě tak jako chaotickému stavu vědomí a mysli. Skutečnost je však jiná. Tomu, kdo těmto tlakům odolá, přinese soustředěná pozornost tak hluboké reálné postřehy, že časem prohlédne celou svou bytost. Poznává její přirozené, protože samovolné tendence a také osudy bytí přetvářejícího se žitím. To bude stačit. Neboť všechny snahy celého lidstva nemají jiný účel než poznat zákony, na jejichž základě je lidstvo nuceno buď snášet utrpení, nebo žít v radostech a harmonii. Ale tím stejně ještě všechno nekončí. Zatímco člověk poznává sebe sama, poznává i příčiny, jež způsobily, že se objevuje stvoření, které musí zase zmizet; v tom je nutné vidět vývoj člověka k absolutnímu vědění.

Absolutní vědění je cena, která opravdu stojí za námahu, již člověk józe věnuje. Nebo snad chceme čekat na další objevy vědy, které by měly náš život obohatit? A v očekávání těchto objevů žít ve stále se prohlubujícím mravním úpadku, který je primární příčinou utrpení

a zla, jež nám jsou tak nemilé? To musí rozhodnout mravní odpovědnost člověka, který zlu, jež se lidstva zmocňuje pro jeho zvrácené mravní názory, čelí svými skutky.

Nechť se nikdo v údivu nepozastavuje nad tím, že mluvím o psychologických faktech jako o prostředcích k poznání sebe sama. Psychická přirozenost je v jistém smyslu potenciál, který je duševním soustředěním vrhán ve formě emanací do pozorovaného materiálu jako faktor, jehož kvality jsou tak vysoké, že pozorovaným materiálem prostupuje. Když je pozorovaným objektem celá bytost, pak pronikavá energie pozorování prostupuje strukturu bytosti, jež následkem toho vydává tajemství zákonů své soudržnosti, svých osudů atd.

Bytost jako celek můžeme považovat za souhrn různých sil a napětí, přičemž jejich gravitační moment je obsažen v prosté sugestivní jistotě o zachování tohoto stavu. Toto sugestivní přesvědčení nepodmiňuje pouze soudržnost materiálu bytnosti, ale má také nejdůležitější vliv na názorové ustrnutí. Když se člověk zbaví dosavadních přesvědčení o povaze skutečnosti existujících jevů, které ve formě názoru přijal buď od církve, nebo od dosud se rozvíjejícího vědeckého poznávání skutečnosti, a opírá se pouze o fakta bytí a dění, je již dostatečně schopný, aby mohl pronikat prostým a na sobě vynuceným psychickým postojem do tajemství zákonitosti života zcela sám a bez laboratorních vědeckých pomůcek. Neovlivněn přijatými názory stane se psychicky tak učenlým, že snadno pronikne do zdánlivě ustrnulé skladby smyslových skutečností. To, co pro něj až dosud bylo skladbou jakoby mrtvých složek, náhle pozná jako proces probíhající v určité zákonitosti podle mravních předpokladů, jejichž stopy jsou viditelné i na povrchu věcí. A objeví, že povrchový stav věcí bezprostředně působí na jeho osud, jestliže na tento stav reaguje.

Použití psychického postoje k poznávání přírody a všech dějů v ní nepovažujeme tedy za postup nesprávný nebo selhávající. Nabádám-li někoho, aby záměrným řízením vědomé pozornosti sebral všechny své duševní síly a vrhl je usměrněnou myslí do skladby, již je lidská bytost, nenabádám ho přece k tomu, aby se vzdal kritického postoje, jímž se může bránit před nebezpečím pádu do neovladatelných stavů fantazie. Právě při soustředěném pozorování věcí je nutné, aby

každý sledoval sebe sama v ohledu psychickém i fyzickém, neboť jen tímto způsobem se doví něco o reakcích, které jinak každému člověku uniknou za hranici vědomých postřehů. Z těchto reakcí se poučí o povaze skutečnosti a dějů, které se mu ukáží v nejvyšším ostrém světle. Jakmile se to stane, našel již cestu, na jejímž konci prohlédne všechno, co je bytím a co existenci bytí podmiňuje. To znamená, že již nebude muset věřit jakémukoli tvrzení, ale že prohlédáním skutečnosti získá vlastní vědění.

To, co rozděluje lidskou společnost na dva tábory názorové tak rozdílné, že jeden chápe původ stvoření teisticky a druhý ateisticky, resp. materialisticky, není nic jiného než nedostatek vlastních postřehů a poznatků. A právě tato teistická nebo ateistická víra nás nepřiblíží k pravdě ani o krok. Dává jen podněty k nesmyslným přímým o povaze skutečnosti, z níž se vlastně chápe jenom povrchové dění, ten odporný mechanismus, který může každého člověka strhnout do těžké mravní bída a s ní spojeného zla. Je třeba proniknout až k základům přirozenosti jevů a poznat z nich, že existence bytí, projevující se tak mnohotvárně, má tak rozdílnou podobu proto, že vznikla z rozdílných mravních předpokladů. Z toho je zřejmé, že je nutné přihlížet jen k morálním postojům, jež člověk musí udělit své psychické přirozenosti. Nauka tak bude přijata nejen jako nositelka poznání, ale i jako zlepšovatelka životních podmínek a všech osudů, postihujících lidstvo na jeho nekonečně dlouhé pouti inkarnacemi.

Květoslav Minařík

KAPITOLA I

POJEM MYSTIKA

Základním předpokladem pro pochopení mystiky, její praxe a jejího cíle je překonání běžného chybného názoru, že existence každé jednotlivé bytosti je vnitřně úplně nezávislá. Lidem by mělo být jasné, že právě jen z přesvědčení o domnělé nezávislosti jedinců vzniká sobectví a všechna bída, jež provází život lidských bytostí. Tísněný touto bídou se člověk domnívá, že musí zápasit o zachování své existence. Bojuje proto se svými bližními a nepomyslí na to, že jeho čas i život jsou osudem přesně vyměřené a že je žádným způsobem nelze prodloužit ani o hodinu. Měl by však pochopit, že hledané zevní štěstí může pocházet jen z vnitřní skladby jeho vlastní bytosti, z niterné harmonie, která zlepšuje podmínky soužití všech lidských bytostí. Ale k tomu je třeba, aby člověk svůj životní názor přetvořil; pak pochopí sounáležitost všeho živého a bude účasten dobra, které z toho plyne.

Takové názory mají vzejít z praktického mystického školení. Mystická nauka proto musí vést k hluboké proměně jednání, uvažování, myšlení, pocítování a nazírání u všech svých stoupenců: k hluboké mravní proměně, k níž lze jiným způsobem sotva dospět. Mystické školení by proto měl každý člověk chápat jako praxi, která ho má dovést ke změně všech jeho osobních projevů, i když toto školení původně chápal spíš jako studium abstraktní nebo okultní. Musí se samozřejmě také vymanit z vlivu materialistického názoru, že mystika nemůže kladně ovlivnit reálný život.

Praktický význam mystického studia a úsilí však vynikne ještě více, když budeme správně uvažovat o morálce, které se praktičtí mystikové musí držet, a o vlivu této morálky na život a soužití lidí. Přitom je morálka jenom základní částí celé praktické mystiky. V dalších stupních poskytne mystika člověku hlubokou prozíravost, jejíž pomocí

bude schopen odhalit všechny původce životních tragédií v jejich pravé podobě. Bude-li dále dodržovat základní příkazy náboženské mravnosti, kterou má jako mystik přijmout bezvýhradně, vyvede ho to z jeho vnitřní disharmonie a ze všech jejích následků, takže dosáhne stavu velké vnitřní rovnováhy.

Při mravním vývoji podle příkazů mystické nauky se člověk nesmí stále držet jenom jevů světa hrubých smyslů. Upevněním mravnosti i mimo oblast zevních činů, tedy v mysli, pociťování, uvažování a úplně v celém duševním životě, se jeho přirozenosti zmocní nové tendence a vibrace, které jsou obecně známé jen z doslechu o mocném pocitu štěstí lidí milujících Boha. Je totiž známo, že nevládná mysl se opřádá stále se zvyšující zarputilostí, která nakonec vyústí do hluboké nespokojenosti a do sklonů k zlosti a ubližování. To nepřispívá k rozvinutí pocitů štěstí ani v případě, kdy někdo společensky vlivný má příležitost používat svůj vliv, svou nespokojenost a sklon ke zlu, aby si zajistil vnější výhody, které mu osud poskytl a o nichž se domnívá, že jsou výsledkem jeho kvalitních, správných a realistických snah.

Jestliže tak zdánlivě nepatrná příčina, jako je životní názor lidí, byla schopná přivést na svět zlo tak skutečné, jako jsou všechna násilná opatření mocných k ochraně jejich zdánlivého zevního dobra, pak jistě ze stejných příčin, tj. z jiného životního názoru, může vzejít také skutečné dobro. V tomto světě jsme chráněni náplní mysli víc, než si dovedeme představit. Kladné a dobré stavy mysli a pociťování se promění v pocity štěstí. Když tyto pocity proniknou celou bytostí, stávají se její mocnou ochranou. Kdo myslí v dobru a má od počátku takového chování i víru, že nikdy nebude postižen zlem, bude tímto psychickým postojem chráněn do té míry, že sotva někoho napadne myšlenka, aby mu ublížil. V tom, kdo by mu chtěl ublížit, je totiž tato tendence potlačována dobrými stavy mysli a přesvědčením mystika, jenž je v sobě nechává neustále vystupovat. Z toho je zřejmé, že v sobě mystická praxe tají klíč jak ke štěstí, tak i ke zlomení vlády zla, i když se neutrálnímu pozorovateli může někdy zdát, že je to právě on, kdo ve svých rukou drží účinné prostředky proti čemukoli.

V této souvislosti bude dobré čtenáři připomenout, že i žáka mystiky může postihnout zlo. To často budí dojem, že ho mystika nijak

nechrání. Ale to je jen zevní zdání. Stává se často, že zkušený mystik uvolní cestu zlu, aby dodržel příkaz pokoje, takže ho zlo postihne. Nebo také pochopí, že zlo, které na něho má dolehnout, ho zbaví mravních nedostatků. Často je totiž nelze odstranit jinak než právě tím, že ho zlo potká prostřednictvím cizích rukou. Mystik nesmí uvažovat jako běžní lidé, které jejich duchovní růst vůbec nezajímá a kteří se snaží uchránit před zlem všemi prostředky. Ti vůbec nehledí na to, zda je tato sebeochrana morálně nezakázána nebo se neprojeví jako brzdicí prvek jejich duchovního růstu. Mystik však ví, že vyhne-li se zlu, může to pro něho znamenat, že se upevní jeho duchovní nečistoty a tím se stane méně odolným proti překážkám, které mu stojí v cestě k dosažení duchovní a mystické dokonalosti. Proto připustí, aby na něho dolehlo zlo, jež se často ukáže jako akce zla, které samo sebe zničí. Pak často dospěje k vnitřní svobodě, k poznání a k osvětlení.

Aby však člověk na cestách mystiky nebloudil a neupadl později do chybných názorů, musí teoreticky dokonale ovládnout předmět svého studia, mystickou nauku, a to dříve, než přistoupí k praxi. Rozhodně nesmí v mystické snaze vidět prostředek k vyvolávání a dosahování fenomenálních senzací. Má v ní právě naopak hledat možnost zušlechtit se na přirozené základně svého života. Tzv. vyšší nebo mystické hodnoty pocházejí z reálného, ale mravností zušlechtěného života a dobré mystické stavy musí pramenit ze správného vnitřního postoje k světu a duchovnu.

Duchovní život si nesmíme představovat jako životní styl, který nemá vztah k prostému způsobu života. Naopak ho musíme chápat jako proměněný prostý běžný život. Pouze prostě žitý běžný život musí být živnou půdou života vyššího. Ale plod tohoto vyššího života vzejde jenom tehdy, když zasejeme jeho semeno – ušlechtilou mravnost. Proto musí každý, kdo touží po vyšším nebo mystickém životě, usilovat o přetvoření vlastní přirozenosti změnou její dosavadní mravní náplně za náplň vysoce mravní. Pak všechny buňky bytosti začnou pomalu projevovat známky zbožštění, které se vystupňuje až k záři plného uvědomění si sebe jako nositele samotného Boha. Je to uvědomění skutečně věčné, jako je pro nás věčné vědomí naprosté bezmocnosti našeho nepovzneseného bytí. Usilující člověk dospívá

k tomu, že pociťuje, jak se v něm hýbe Bůh, jak vniká do jeho vědomí a jednání a podílí se na jeho vyvstávajícím pocitu časového neohraničení. To je první reálný výsledek pravého úsilí o dokonalé uskutečnění nejvyšší mystické mety.

Když již člověk začne v sobě nosit Boha, nemusí ještě být náboženským ztřeštěncem. Bůh v mystikovi představuje kvalitu náplně mysli a vědomí. Tato náplň není v žádném rozporu s možností logicky myslet, cítit, uvažovat a jednat, stejně jako s nimi není v rozporu náplň vytvářená hmotnými vztahy a skutečnostmi. Ale jakýsi rozdíl je zde přece. Jestliže jsou jedinou náplní vědomí vjemy hmotné přírody, pokrývá se vědomí jakousi temnotou, nepoznáním. V takovém případě se pozorování stává více a více závislým na smyslových postřezích, což způsobí ztrátu správných inspirací a intuice. Nakonec se ve vědomí usídli lhostejnost k vyššímu způsobu života a tím de facto i ke stavu, který se vyznačuje bezstarostností a samovolně vystupujícími radostmi. Potom člověku zbude zájem pouze o hmotné věci a to jej psychicky zatíží tak, že se stane nevrlým, sobeckým a nevlídným. Tyto duševní stavy v něm pak vzbudí sklony k ubližování. Ubližování zase tvoří zlou osobní karmu a vůbec je semenem všeho zla na světě. — Naproti tomu člověk, který se mystickým úsilím propracoval tak daleko, že náplní jeho vědomí je kvalita, kterou jsem nazval Bůh, se stane radostnějším, a později dokonce šťastným. To je zase předpoklad ke konání dobra a k vytváření dobré karmy, což se pak odráží více nebo méně nejen v osudech jedince, ale i v osudech celého světa.

Mystika je proto praktická nauka zaměřená především k rozmnožování dobra ve světě, jak je může chápat obecný člověk. Proto by ji měli lidé poznat a studovat. Jejím cílem nikdy není hledání a vytváření nějakého dobra posmrtného, jak se domnívají lidé špatně informovaní. Naopak. Tato nauka na prvním místě vychovává člověka k tomu, aby si dokázal uspořádat věci a projevy běžného života tak, aby mu z toho vzešla dobrá karma. Toho však nedosáhne jinak, než když rozvine dobré myšlení, cítění a když také bude konat dobro. Platí to dokonce i tehdy, když bude dobro konat s předpokladem, že jeho činy přinesou dobré výsledky ve smyslovém a hmotném životě. Žák mystiky bude tedy nejprve myslet v dobrou a vylučovat z mysli

a z pocitů všechno, co jej ladí nepřátelsky k ostatním lidem. Bude také ze své mysli a ze svého srdce vylučovat to, co v něm vyvolává pocity a stavy utrpení. Bude se prostě snažit o to, aby konal jen takové skutky, jimiž rozmnožuje dobro. Tímto způsobem se duševně vyvine, povznese a také získá velikou duševní sílu, která vytváří podmínky k tomu, aby se soustředil; soustředění vždy člověka uvede na cestu duchovního zrání.

Z toho, co jsem právě řekl, si každý může dovodit, že cílem mystiky není především rozvoj kouzelných sil a schopnosti vstupovat vědomě do neviditelného světa, kde lze žít uprostřed různých fenoménů, zázraků a tajemství. Kdyby na mystické cestě byly právě takové věci prvořadé, musel by se člověk co nejprísněji a nadměrně zušlechtit a odosobnit, aby ho citový život nevedl do strastí, které by působil sobě nebo jiným. To znamená, že by se musel povznést nad sféru reakcí, jež postihují běžně cítící tvory a lidi. Svět zázraků a život v jeho sféře jsou totiž znakem vysokého mystického úspěchu; prudké změny na jeho úrovni se mohou projevit jako bouře strhávající člověka do nepříjemných a nebezpečných duševních a jiných vnitřních stavů. K tomu je nutné dodat, že hledající člověk ve vnitřním nebo neviditelném světě a životě najde vždycky pouze to, co do něho dříve vnesl svou vlastní psychickou náplní. Ten, kdo usiluje o mystické zdokonalení rozvojem kouzelných sil, se ve vnitřním nebo neviditelném životě setkává pouze s jevy nebo útvary svých myšlenek, pocitů a stavů své psychické přirozenosti, stejně jako se zlý člověk na světě setkává se zlými situacemi, které svým konáním připravil a které ho samy vždy přinutí k boji. Na úrovni vnitřního nebo neviditelného, tj. běžně nezjistitelného života, stejně jako zde na zemi způsobí vyhraněné jáství, projevující se sobeckým (zlým) myšlením, vždy jen boj a zlo. A v mystice jde o to, aby zlo bylo odstraněno. Nemá být prodlužována a posilována jeho existence, nemá být vůbec rozmnožováno. To má mít vždycky každý na paměti, jestliže myslí na mystický vývoj ve vztahu k rozvíjení kouzelných sil.

Praktická mystika se svým mystickým úsilím a mystickým cílem se může světskému člověku zdát nepřijatelná kvůli mravním požadavkům a zdánlivě abstraktnímu zaměření. Neslibuje mu nic z toho,

co se mu jako tvorů závislému na smyslech zdá být reálné. Zároveň na něho praktická mystika klade těžké mravní požadavky, jejichž smysl a účel nemůže pochopit, neboť se mu rozplývá v nezřetelných nebo nepochopitelných metách. Přitom ho tzv. skutečný život nutí, aby velmi spěchal za světským dobrem svým bezprostředním úsilím, které mu má přinést žádoucí výsledky okamžitě. Světský člověk od mystiky očekává pouze to, aby se na své cestě za hledanými dobrými výsledky nepotkával s vážnými překážkami, jak tomu běžně bývá. Toto pojetí všeobecných osobních snah jej uvádí do zmatku a z něho se opět vyvíjí snaha vynucovat si na svých bližních to, co si přeje, jak je to běžné u světských lidí. Jenže zraky osudu ho střeží. Jeho bližní bývají zpravidla inspirováni stavy svého nitra, takže tomuto násilí odporují tím, že dobro, po němž on touží a jež si na nich chce vynutit, znehodnotí něčím nedobrym. To je přirozená reakce na duševní tlaky chtivých lidí na jiné. Chybí tu totiž zpravidla shoda v dobré myšlence, shoda v lásce k žádoucím skutkům, z nichž má vzejít dobro, a též společná touha všech, aby obecná prospěšnost skutků byla co největší. To vše splňuje pouze mystikou požadovaná mravnost.

Mravnost je to, co má naplňovat mystikovy snahy a úplně všechno jeho konání. Zaujímá totiž v praktické mystice nejprřednější místo, protože tvoří podmínky pro vznik niterného a osudového štěstí a vnitřní harmonii. Ta pak sílí a mohutní v projevech dobra, které vrůstá do vnitřního života, jenž se pak může zbožštit a prosvětlit do té míry, že člověk najednou pozná zákon činů a jejich následků. Poznáním tohoto zákona činnosti je vyřešen problém životních osudů. Neboť jakmile člověk zákon odměny za skutky pozná, nepůjde již cestou „trhání karmických plodů zásluh“, cestou zla, ale začne se ubírat cestou dobra, aby dobra dosáhl. Na své cestě dobrem bude pak utvrzen poznáním, že dobra se není možné nikdy dočkat konáním zla.

Z toho, co jsem právě řekl, je zřejmé, že otázka povahy konání je v mystice prvořadá. Teprve na druhém místě se věnuje pozornost pracím, které mají člověka uschopnit k tomu, aby mohl vniknout do neviditelného světa, do vnitřního života. Pak může pochopit a poznat podmínky vzniku jednotlivých jevů života a bytí, závislých na působení karmy. To však neznamená, že niterný život v mystice

odsunují na druhé místo jenom proto, abych „udržel krok s dobou“. Psychický (nebo v mystické terminologii vnitřní) život tvoří s vnějším životem jediný celek a jeho růst je nutné podnítit právě způsobem vnějšího života, v němž člověk žije především a cele. Vnitřní život je totiž vlastně pouze pokračováním života vnějšího – nebo jinými slovy: jeden život je do druhého vetkaný, jsou vlastně životem jedním. Proto rozlišování vnitřního a vnějšího života na dva životy vzniká jen z nepochopení celé této problematiky a především pak z toho, že se jejich kvality zdají být rozdílné a zdánlivě na sobě nezávislé. Běžnému člověku se zpravidla zdá být důležitější život skutkový. Nechává se tím zmást, neboť má na základě životních zkušeností pocit, že ať myslí nebo cítí, jak chce, přece se směr jeho vnějšího života nemění. Jeho zkušenosti plynoucí z mystické výchovy a dlouhodobé pozorování účinků psychických stavů v běžně žitém životě však tento názor mohou překonat. Potom mystik pozná, že všechny osudy jedinců i celého lidstva pramení odtud.

Vzhledem k jednotě psychického (vnitřního) a zevního života vede mystika člověka k tomu, aby právě způsobem svého mystického úsilí prohlédl a poznal celý život. I když při pokračování tohoto úsilí slouží koncentrace mysli k objektivnímu pozorování života srovnatelnému s pozorováním vědeckým, přece jenom nejde s vědou ruku v ruce. Zatímco věda zůstává stále na povrchu jevů a dění a chce poznat životní projevy tzv. objektivním pozorováním, mystika si již těchto povrchových projevů nevšímá, leda jen s ohledem na to, aby nevedly k rozmnožování zla na světě. Jinak však vede člověka k tomu, aby svým pozorováním sestoupil do oblasti příčin, kde se jednou musí seznámit s projevy a vytvářejícími se personifikacemi tvůrčích sil, jinak vyjádřených psychickým potenciálem bytí. Objektivním pozorováním těchto závislostí zjišťuje mystik pravý původ bytí a tím se již ocitá i na poli kosmických tvůrčích procesů, které je skutečně dějištěm zázraků, tak neuznávaných nebo i opovrhovaných materialisticky založenými lidmi.

Svět příčin však nelze zavrhnout a odstranit ze skutečnosti pouhým neuznáváním. To už ví věda, ale vědí to i mystikové, a proto na něj upozorňují. Seznamují nás se světem příčin a poučují nás, jak

si máme počínat, abychom do něho zasévali semeno všeobecného dobra. Jestliže člověk dbá na tyto poučky, a proto se ocitne uprostřed zázraků a tajemství, neznamená to ještě, že dospěl k pravému cíli mystické nauky. Mystická nauka stále stojí na poli reálna, na poli dění a činů; mystické zázraky a tajemství jsou pro ni jenom skutečnostmi, které dobře tkví v půdě nám známé zákonitosti. Podle mystické nauky mohou být zázraky a tajemství výsledkem zdánlivě nezvyklých vztahů mezi příčinami a následky; avšak nezvyklých pouze pro běžné (smyslové) zjišťování, jež dříve nic takového zaznamenat nemohlo.

V tomto bodě se již přírodověda, opírající se jen o smyslové pozorování, definitivně rozchází s mystikou, neboť nezná její postupy. To však, jak jsem již řekl, neznamená, že se mystika vzdálila reálnému životu. Odhaluje pravé původce událostí ve světě skutečných příčin; stojí tedy na půdě reality, i když se již pohybuje v oblastech běžným lidem nezaznamenatelných, a proto neznámých a abstraktních.

Poznání pravých příčin jevů je poznáním nejmocnějších činitelů v našem životě. S ohledem na ně je mystika nauka s přesnými předpisy pro jednání, myšlení, cítění a pro celý náš život. Účelem těchto předpisů je především vytvořit harmonii v subjektivním i objektivním smyslu. I když až dosud žádný z našich veřejnosti známých mystiků nepodrobil důkladnému rozboru zákon o příčině a následku, nedokazuje to, že mystika je nauka blouznících lidí. Mystika má v našem světě velmi obtížné postavení, protože jsou za mystiky považováni především blouznivci a také proto, že mnozí blouznivci se za ně vydávají. To používají zastánci materialismu, aby mohli zdánlivě lépe odůvodnit své zamítavé stanovisko k mystice. A jelikož se většina lidí na základě svého způsobu života kloní právě k materialismu a naturalismu, stalo se stanovisko zastánců materialismu stanoviskem oficiálním, třebaže mu toto místo nepřísluší. Jenže mystika je tímto stavem věcí vysunuta ze skupiny uznávaných nauk nebo učení, takže se stává tzv. tajnou naukou, ačkoli by její výsledky a objevy mohly vyplnit mnohé, ne-li dokonce všechny vědecké mezery při poznávání zákonů života.

Za falešné názory a přesvědčení lidí však ani mystiku, ani vědu nemůžeme odsuzovat. Blouznivci, kteří použili některé články prak-

tické mystiky a roznítili tak svou vnímavost pro bezobsažné vize do té míry, že postřehují zformované výrony životních sil svého bytí a vydávají pak tyto postřehy za vysoké výsledky mystické snahy, nemohou skutečný význam mystiky ovlivnit. Právě tak nemůže materialisticky smýšlející a mravně pokažený člověk ovlivnit objektivní výsledky vědeckého poznání, když poruší mravnost a zneužije ho nesprávným použitím ve svém životě. Navíc mystika pracuje stejně jako věda v oblasti obecně vlastně neznámé a těžce přístupné člověku nezasvěcenému. — V laboratořích se zázraky nedějí. Vědec tu pracuje plánovitě a v mezích přírodních zákonů, které mu umožní konat takové věci, že v nich nezasvěcený člověk může vidět zázraky. Stejně je to v mystice. Mystik zvýšením postřehovací schopnosti vniká do vnitřního života, objevuje v něm hlubší podmínky dění a jevů a s pomocí rozumu může poznat jejich významný vliv na osudy celého světa. A to je počátek jeho dlouhé cesty k přepodstatnění podle směrnic pravé praktické mystiky.

Když mystik pozná konání dobra jako zřídlo vytváření nebo rozvoje určitých kvalit a vytváření těchto kvalit jako východisko svých vlastních budoucích osudů a když je dost nesobecký, aby přemohl sklony ke snaze získat dobro v nejkratším čase a jenom pro sebe sama, vstoupí jistě na cestu přetváření svého charakteru. Položí základy k dobrým osudům a ke skutkům, které ve svém zpětném působení přinesou jenom dobro. Podle hloubky poznání zákona zpětného působení skutků může dospět až k pochopení, že je správné, aby úplně zavrhl snahy o získání okamžitého zevního dobra pro sebe. Bude mu už zřejmé, že nemoc disharmonie v soužití bytostí je tak pokročilá, že je nutné ji léčit přetvářením sklonů vlastní povahy. Může dospět k názoru, že úsilí získat okamžité osudové výhody je v jádru chybné, protože každé malé osudové dobro, které člověk takto získá, budí závist druhých. A závist druhých způsobuje, že dochází k boji o udržení takového dobra. Proto se mystikovi už dobré dobrým nejeví. Chápe jen, že je nutné nejdříve odstranit sobectví a teprve potom že pro něj snad bude dobro přijatelné.

Ovlivněný takovým poznáním bude jistě přetvářet svůj charakter a nebude dbát na to, že je ve své snaze tak osamělý. Na této pou-

ti za mravním sebezdokonalením nemusí být osamocení dokladem mystikova nepochopení správných lidských snah. Vždyť ani celek nemá dost rozumu, když jeden druhého zabíjí a lidé žijí v nenávisti, sobectví, vzájemném potírání a ve zlu.

Proto je přirozené, když člověk, jenž se začne věnovat mystickému úsilí, bude utajovat jak své mystické snahy, tak i jejich výsledky. Stejně jako materialisticky založený člověk, tak i mystik tají své subjektivní snahy, protože se oba obávají následků, když tyto snahy prozradí. Avšak obavy tak rozdílných lidí se netýkají téže věci. Zatímco materialisticky založený člověk tají své plány, jejichž pomocí chce získat různé světské výhody, proto, aby druhé lidi překvapil nebo i podvedl, tají mystik své snahy proto, že se obává toho, že by byl zraňován ve svých posvátných citech. Když totiž lidé poznají, že se mystik snaží zlepšit svou vlastní povahu, začnou ho často pronásledovat a posmívat se mu. To se ho může hluboce dotýkat a právě to ho vede k tomu, že se více a více uzavírá vůči všem.

Nemůže-li mystik odhalovat světu své ušlechtilé snahy, které se projevují v prostém úsilí o zlepšování vlastní povahy, jak by se mohl odvážit s kýmkoli mluvit o svých dalších niterných zkušenostech? Každá snaha i její výsledky vyžadují pro jejich případné sdělení vhodné podmínky. Pokud tyto podmínky chybí, může se to vše stát více či méně skrytou naukou, která může pomáhat především jednotlivcům. Jestliže se tedy takové snahy přetvoří v nauku s objektivními znaky, může se z ní v první fázi stát jenom tajná nauka. Z toho však vzniká nebezpečí, že méně spolehlivé povahy tuto nauku použijí k honbě za senzacemi, aby získaly různé žádoucí zevní výhody.

Ale mystika je nauka obecně velmi prospěšná. Když nabádá k tomu, aby její stoupenci přetvořili svůj charakter, vytváří tak především předpoklady k harmonii v soužití a tím i k radostnějšímu životu na zemi. Jestliže mimo to poskytne hledajícím ještě poznání zákona o zpětném působení skutků, je pro lidi ještě větším dobrodiním. Jen vyžaduje rozumné stoupence. Takové, kteří bez předsudků a neukázněné mysli zkoumají její teorii a praxi a oboje uplatňují ve svém vlastním životě, aby především oni sami získali důkazy o jejích hodnotách a významu v běžném praktickém životě.